

Prolongált rézálom

Több mint egy milliárd forintot fölemésztő kutatás után éppen 10 éve fogadták el a Recski Rézkombinát fejlesztését. A recski (parádfürdői) rézlelőhelyre alapozva egy rézko-
hót is tartalmazó vertikum kiépítését tervezték, prognosztizált áron 29 milliárd forintért. A réz tonnánkénti ára ekkor még 2000 dollár körül mozgott. Igaz, néhány nyugati cégnek ez nem volt elegendő ahhoz, hogy bekapcsolódjanak a „magyar rézkincs” kitermelésébe. Akkori számításaik szerint ez csak 2300-2500 dolláros rézár-
nál érte volna meg.

A magyar tervek nem voltak ilyen tartózkodóak; a lehetőségek maximális kihasználása volt a cél: annak ellenére, hogy jelentős többletköltséggel, igen mélyről, 1000-1200 méterről kell fölhozni az ércet. Az ilyen mély-
ségű rézbánya igen ritka. Nem véletlen, hogy a 80-as évek elején, a recski bányanyitás iránti lelkesedés csúcspontján a recskihez hasonló mélységű gyémántbányászaton szerzett referenciában bízva még dél-
afrikai cégek is megrendeléseket reméltek tőlünk.

A rézáraknak váratlan és katasztrófális zuhanása azonban értelmetlenné tette a beruházást. Végleges döntés nem született. Fölhagytak a további bányanyitási munkával. Az ak-
nák és a különböző járatok állagmegóvására 1982 óta évi 200-250 millió forintot fordítanak. Az OT ekkoriban több ízben kezdeményezte, hogy vizsgálják meg a bányanyitás „csökkentett paraméterekkel”
történő, kisebb kapacitással való kiépítésének a lehetőségét. Erre nem került sor. A kutatás és az eddigi munkák mai áron számolva mintegy 7 milliárd forint értékűek. S ha ehhez

hozzá vesszük a csaknem évtizede folytatott állagmegóvást akkor körülbelül tízmilliárd forint került eddig a mélybe.

Az 1987-től ismét *emelkedő* rézárak lendületet adtak a beruházás folytatásában érdekelteknek. A recski érc iránt 1972 óta érdeklődő Szovjetunió szakértőivel tavaly újabb tanulmányt készítettek. Már réz-
kohó nélküli konstrukciót javasoltak, ahol a rézkoncentrátumot a Szovjetunióban kohósították volna. Az akkori számítások szerint 1900 dolláros rézárnál már *nem lenne veszteséges* a beruházás. A szovjet részvétel formájára több lehetőség fölmerült, vegyes vállalat létesítésétől kezdve a rendkívül kedvező feltételekkel nyújtott hitelekig. Ezek azonban csak a *tervezésben érdekelt* szovjet szakértők egyetértésével találkozott. Magas rangú szovjet szervek hivatalosan nem kötelezték el magukat. Így tisztázatlan maradt mindvégig például olyan fontos kérdés, mint a szovjet hitel formája. Hiszen ha a hitelnyújtás rubelben történik, akkor ez a mai szovjet-
magyar áruforgalmi problémák mellett számunkra nem jelent pénzt — ahogyan ezt *Thuma József*, az OT főcsoportfőnöke fejtegette még tavasszal a képviselők előtt.

A beruházás folytatásáról mégsem született döntés. Ezért a bánya, az ipari minisztérium szakértői — szovjet tervezőkkel közösen — újabb számításokat végeztek. Most már csökkentett paraméterekkel, azaz a jelenlegi vágatokat maximálisan hasznosítva, évi 2,75 millió tonna érc kitermelésére tettek javaslatot. Egyéb módosításokkal — csodák csodájára — az egy évvel korábbihoz képest kevesebb, mint a felére,

900 dolláros rézár-ra csökkent az az ár, ahol a recski bányász-
zat már nem lenne veszteséges. A számítások komolyságát megkérdőjelezi, hogy volt olyan ipari minisztériumi szakértő, aki az első évek amortizációját ezen időszak nyereség-
növelő tételeként értelmezte. Mindenesetre a szovjet fél hivatalosan végül is megerősítette, hogy *nem érdekelt* a beruházásban. A költségvetésnek pedig nincs pénze további milliárdok investálására.

Emiatt merült föl a recski erőmű önállósítása, és a lehetőség megteremtése, hogy amennyiben találnak működő tőkével rendelkező vállalkozót a beruházás finanszírozására, akkor az beindítható. A magyar állam pedig az eddigi befektetéseket — esetleg könyvjóváírással — a vélhetőleg részvénytársaságként megalakuló vállalkozásnak adná át. Az ehhez szükséges tárgyalásokat — a partneri kör feltérképezését — a recski bányavállalatra bízzák, jövő év januári határidővel. Ezt a lehetőséget támogatja a képviselők egy része, és a vitákba bekapcsolódó MDF és a Bajcsy-Zsilinszky Társaság. Fő érvük, hogy ezt a magyar kincset és az eddigi befektetéseket nem szabad hasznosítatlanul hagyni.

A Minisztertanács tegnapi döntése szerint még 110 millió forint áldozható a költségvetésből. Az Országos Tervhivatal és az Állami Fejlesztési Intézet ezzel *nem ért egyet*. Évek hosszas tehetetlensége után tavaly végleges megoldást ígértek az illetékesek, de akkor is csak a terhek továbbcipeléséről döntöttek. A mostani döntés legalább az újabb halogatás határidejét limitálja.

Langmár Ferenc